

Člani Društva mladih geografov so pripravili dva prispevka. Jure Košutnik, Aleksandra Privšek in Žiga Zorec nas popeljejo v Laško z okolico. Območje je zanimivo zlasti zaradi varjenja piva, premogovništva in turizma ter njihovih vplivov na okolje.

Šola in njena okolica kot poligon za poučevanje o vrednotah prostora

Mednarodni projekt R.A.V.E. Space (www.rave-space.org), ki govori o dviganju zavedanja o vrednotah prostora, spodbuja učitelje k bolj aktivnemu delu z mladimi pri poučevanju vsebin s področja trajnostnega prostorskega razvoja in prostorskega planiranja. Pri tem naj bi se uporabljale nove metode dela in nova učila.

Vrednote, ki jih učitelji privzgamajo svojim učencem, naj bi presegle šolski prag, zato je eden izmed predlaganih ciljev poučevanja t.i. prostorsko orientiranih vsebin povezan z dajanjem pobud za urejanje okolice šole. To pa je mogoče storiti le ob ustreznem poznavanju prostorskih vrednot in nevrednot v okolici šole.

Ustrezno poučevanje novih vsebin in metod dela, povezanih z vrednotami prostora je mogoče le v primeru njihove formalne vključenosti v učne načrte. Zato so bili v okviru zadnjih dopolnitev kurikulumov v letu 2007 pripravljene predloge vsebin in ciljev, ki bi ustrezno zapolnili ugotovljeno vrzel o poznavanju in razumevanju vrednot prostora, trajnostnega prostorskega razvoja in prostorskega načrtovanja.

Eden izmed prvih seminarjev o vrednotah prostora na osnovnih šolah je bil izveden novembra leta 2006 v Osnovni šoli Jurija Vege v Moravčah. Seminar sta vodila asist. mag. Simon Kušar in prof. Maja Gerčar. Udeležila se ga je celotna generacija učencev 9. razredov v Moravčah. Potekal je v okviru predmeta geografija. V treh šolskih urah so učenci spoznali vsebine povezane s trajnostnim prostorskim

Klemen Gostič in Aleš Jesenšek pa sta predstavila dolini Sopot in Hinje, kjer se seznanimo z dvojnostjo: naselitvijo v višjih, varnejših, za kmetijstvo primernejših območjih ter rabo vodnih virov na vodotokih.

Vodnik je vsekakor zelo kakovostno strokovno gradivo za pripravo na ekskurzije ali izlete v različne predele Slovenije, namenjen pa je tudi širši javnosti. Enotnost prispevkov v vseh vodnikih mu daje svojo težo.

Zbirka se je že tako uveljavila, da ima vse širši krog bralcev ter jo lahko najdemo v vse več knjigarnah in knjižnicah po Sloveniji.

Aleš Smrekar

Na terenu zaznane vrednote prostora – poročanje (foto: Simon Kušar).

Končni predlog ureditve okolice šole prve skupine seminaristov (foto: Simon Kušar).

razvojem, vrednotami prostora in prostorskim načrtovanjem. Seminar je vključeval tudi terensko delo in pripravo predloga ureditve okolice šole, ki bi po mnenju učencev ohranila vrednote prostora ter hkrati odpravila nevrednote.

Seminar se je začel s predstavitvijo vsebine pojma "vrednot prostora". Te so sistem norm, vedenj, prepričanj, stališč, mnenj in dojemanj, ki vplivajo in usmerjajo odnose med posamezniki, prostorom in dejavnostmi v prostoru. Najpreprostejši način za dojetje vrednot prostora je opredelitev temeljnih elementov v prostoru. Opozoriti pa je potrebno, da posamezni prostorski element sam po sebi še ni vrednota. Vrednota postane zaradi funkcije, ki jo ima prostorski element za posameznika ali družbo. Vrednote prostora se običajno delijo na ekološke, ekonomske ter kulturne in družbene vrednote (1).

S pomočjo "viharjenja možganov" so učenci razmišljali o prostorskih vred-

notah in ovirah v prostoru. Rezultate je vsaka skupina prikazala na tabli (metoda lepljenja listkov). Kot prostorske vrednote so izpostavili posamezne prostorske elemente v domačem kraju (šolo, cerkev, park kot prostore, ki povezujejo), hkrati pa so kritično opozorili na prostorske nevrednote oziroma na ovire, ki otežujejo dostop do šole (ozki pločniki), so nefunkcionalne (neurejeno igrišče, propadajoče skakalnice) ali kvarijo estetski izgled kraja (odpadki v okolici šole) (2).

Seminar o vrednotah prostora se je nadaljeval s terenskim delom. Naloga učencev je bila kartiranje vrednot in nevrednot, ki so jih opazili v okolici šole. Pri zaznavanju vrednot so bili spodbujeni k uporabljanju vseh čutov, ne samo vida.

Po vrnitvi v razred je vsaka skupina kratko predstavila svoje ugotovitve. Z različnimi barvami so na karti večjega formata (Guliverjev zemljevid) prikazali zaznane prostorske vrednote in nevrednote.

S tem njihovo delo ni bilo končano, saj so bili v nadaljevanju seminarja postavljeni pred nov izziv: pripraviti so morali svoj predlog ureditve okolice šole. Izhodišče njihovega dela so bile terenske ugotovitve o prostorskih vrednotah in nevrednotah v okolici šole. Vsaka skupina je oblikovala svoj predlog. Pri svojem delu so morali paziti na ohranjanje vrednot prostora, za nevrednote pa so morali predlagati način njihove sanacije (2).

Usklajeni predlogi učencev so bili predstavljeni vodstvu šole in arhitektu, ki je ravno takrat pripravljaj načrt za ureditev okolice šole. Predlogi in želje učencev so bili tudi dejansko upoštevani pri pripravi končnega načrta prostorske ureditve (2).

V treh šolskih urah so učenci spoznali nove vsebine in metode dela. V refleksiji so pohvalili dinamičnost pouka, svobodo pri izražanju mnenj, hkrati pa so bili tudi navdušeni, da so lahko aktivno sodelovali pri urejanju okolice šole. S tem so razvijali odgovoren odnos do prostora: sedaj se zavedajo, da morajo in morejo tudi sami veliko storiti za ohranjanje vrednot prostora oziroma za trajnostni (prostorski) razvoj.

Več o modelu za poučevanje vrednot prostora in o vrednotah prostora si bo mogoče prebrati v eni od prihodnjih številčk Geografije v šoli.

Literatura:

1. Demšar Mitrovič, P., Resnik Planinc, T., Urbanc, M., 2007. *Izobraževanje o vrednotah prostora za zagotavljanje trajnostnega razvoja. Geografija v šoli (članek sprejet v objavo).*
2. Fridl, J., Ilc, M., Kušar, S., 2007. *Uvajanje vsebin vrednot prostora in prostorskega načrtovanja v učni proces. Geografija v šoli (članek sprejet v objavo).*

Simon Kušar